

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

X

tegen

Gazet van Antwerpen

Met een brief van 5 mei 2022 dient mevrouw X een klacht in tegen Gazet van Antwerpen en journalist Joris van der Aa. Aanleiding is een publicatie van 30 april onder de titel *De Toga Tales: 'Nederwiet' en 'nippleslips'*. Redactiemanager Toon van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met een brief van 15 juni, waarop meester Leo Neels namens zijn cliënte X reageert met een brief van 14 juli en Toon van den Meijdenberg opnieuw repliceert met een mail van 28 juli 2022.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 12 september 2022. X was niet aanwezig, ze werd vertegenwoordigd door haar raadsman Leo Neels. Voor Gazet van Antwerpen woonden Toon van den Meijdenberg en Joris van der Aa de hoorzitting bij.

DE FEITEN

In de betwiste publicatie neemt de journalist de toepassing van de tuchtprocedures bij de balie van Antwerpen op de korrel. Sinds de Antwerpse advocatuur ruim twintig jaar geleden ex-Miss België en advocate Anke Van dermeersch buitengooide wegens schromelijk gebrek aan eerbied voor de orde van advocaten zijn de tijden veranderd, schrijft de journalist. Een advocaat mag nu vrijwel alles uitvreten wat God en de wetgever verboden. Zo mocht de beruchte strafpleiter Pol Vandemeulebroucke blijven verder werken terwijl tegen hem op een zeker moment vier strafonderzoeken liepen.

De journalist vervolgt dat, anders dan bij Anke Van dermeersch, het gebrek aan eerbied vandaag niet meer zo'n ernstig tuchtvergrijp schijnt te zijn. Citaat: "De taferelen die tijdens het jongste worstensouper van de Antwerpse balie te zien waren, leken wel een repetitie voor de film *Zundays* met Dennis Black Magic. In een opmerkelijke scène speelde een jonge stagiaire-advocate die we Parelkje zullen noemen een belangrijke rol, naast een gevestigde advocaat van middelbare leeftijd. Omdat de jonge en enigszins door wijn benevelde stagiaire tijdens het souper vermist raakte, vreesden haar collega's dat ze op de toiletten in slaap was gevallen. Toen de collega's de gesloten toiletdeur langs de buitenkant openden met een munt, troffen ze Parelkje inderdaad in erg benevelde toestand, en half ontkleed, aan. Ze bleek echter niet alleen te zijn, maar was in gezelschap van de oudere advocaat die zichzelf gedroeg als een soort Johan-Derksen-van-de-Antwerpse-balie. Er was dan wel geen sprake van een reuzekaars, maar de *nippleslip* van Parelkje kon hij toch niet aan zijn gulzige tong voorbij laten gaan. Afijn, wie dacht dat die Reuzengommers varkens waren, moet toch eens een bezoekje brengen aan dat jaarlijkse worstensouper van de Antwerpse balie. Benieuwd of de stafhouder van Antwerpen aan deze opmerkelijke episode van de Toga Tales ooit gevolg gaat geven. En wie zal er dan op de vingers getikt worden? De stagiaire? Of de gevestigde oude likkebaard?"

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAAGSTER

Klaagster zegt dat het artikel niet waarheidsgetrouw is en dat de feiten die erin aan bod komen onvoldoende gecheckt zijn. Er is geen toiletsène geweest zoals die in het artikel wordt beschreven, schrijft de advocaat in zijn antwoord op de repliek van Gazet van Antwerpen. De toiletsène is niet gebeurd en er is geen feitelijke vaststelling van, zegt hij tijdens de hoorzitting. Er was wel een incident op de dansvloer. Klaagster en een oudere advocaat hebben gedanst, wat consensueel begon maar waarbij klaagster vervolgens op de dansvloer door de man overdadig werd gekust en seksueel belaagd. Verrast en overvallen kwam klaagster er niet toe om de man weg te duwen. Toen haar vriendinnen beseften dat ze dronken was en zich niet verweerde, hebben ze haar weggetrokken. Klaagster was het slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zij had eerder een gelijkaardig incident met dezelfde advocaat en had toen wel de tegenwoordigheid van geest om hem van zich af te duwen.

De journalist heeft de informatie niet gecheckt en de feiten niet onderzocht terwijl er zes weken verlopen zijn tussen de gebeurtenissen en de publicatie van het artikel. Hij beschrijft een scène op toilet, maar heeft klaagster niet gecontacteerd om haar versie van de feiten te horen terwijl daar ruim de tijd voor was.

Een journalist heeft in een column een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in feitelijke berichtgeving. Maar meningen en evaluaties moeten op een correcte en voldoende feitelijke grondslag berusten. Hij mag geen conclusies trekken uit fantasie, noch conclusies fantaseren. Een column laat stilistische overdrijving toe, maar geen overdrijving van de feiten. De journalist heeft de feiten aangepast aan zijn mening en feiten, meningen en waardeoordelen lopen door elkaar.

Het artikel maakt klaagster herkenbaar en schendt haar privéleven en de menselijke waardigheid, terwijl de oudere advocaat anoniem blijft. Het is een denigrerende, respectloze persoonlijke aanval op de menselijke waardigheid van een jonge advocate, met een beschrijving van fictieve feiten. Klaagster heeft een uitzonderlijke voornaam waarnaar de term Pareltje verwijst en ze heeft een Instagrampagina, The Toga Tales. Het gebruik van de termen Pareltje en Toga Tales maken haar herkenbaar, zeker voor leden van de balie. Klaagster behoort niet tot de groep van advocaten die continu publiciteit zoeken. Haar Instagramaccount telt amper duizend volgers, brengt weinig teweeg en is geen referentie. Daarop heeft ze in één korte post gereageerd op het betwiste artikel, meer niet.

De verwijzing naar de tuchtprocedure tegen Anke Van dermeersch van meer dan twintig jaar geleden is louter inkleding of een voorwendsel om een privaat gebeuren te doen voorkomen als een aangelegenheid van algemeen belang. Maar de scène zoals ze heeft plaatsgevonden is geen zaak van algemeen belang en behoort tot de private sfeer van klaagster en de mannelijke advocaat. Het worstensouper is een besloten feest op uitnodiging en er is niets dat een inbreuk op de privacy zou rechtvaardigen. Dat het aanklaarten van de grotere terughoudendheid van de balie om tuchtprocedures op te starten niet meer dan een voorwendsel was, blijkt ook uit het feit dat de journalist geen contact heeft genomen met de stafhouder of andere bevoegde leden van de balie om inlichtingen te vragen over deontologische rechtsspraak. De suggestie over de huidige toepassing van de deontologie is puur speculatief en mist elke feitelijke grondslag.

De journalist heeft klaagster geen kans op wederhoor geboden. Hij heeft haar niet gecontacteerd, terwijl de toiletsène haar blootstelt aan de publieke verachting wat neerkomt op ernstige beschuldigingen, die bovendien ook ongegrond zijn. Door geen contact te nemen, is het hem ontgaan dat klaagster in realiteit het slachtoffer was van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

GAZET VAN ANTWERPEN

Het verhaal is correct en de journalist heeft de waarheid geen geweld aangedaan. Hij heeft de toiletsène niet verzonnen. Meerdere advocaten hebben hem, los van elkaar, het verhaal bevestigd. De journalist wil tegenover hen het bronnengeheim eerbiedigen.

In de Instagrampost die klaagster over het voorval postte, betwist ze de feiten ook niet echt. Ze schrijft dat haar vriendinnen en zij “ervan overtuigd zijn dat het verhaal niet klopt”. Als het verhaal echt fout zou zijn, dan had ze dit formeel betwist. Dan gaat het niet om een ‘overtuiging’, maar is het waar of niet waar. Klaagster schrijft ook dat de gebeurtenissen uit sensatielust zijn uitvergroot. Als het een aanval van een advocaat op haarzelf tegen haar zin zou zijn geweest, zou ze dit duidelijk hebben aangegeven in plaats van te schrijven dat de feiten werden ‘uitvergroot’. Voor zover bekend heeft klaagster geen klacht ingediend bij politie of parket en Gazet van Antwerpen betwist dat ze als slachtoffer moet worden beschouwd. Ze danste met de mannelijke advocaat, wat enkel kan met haar toestemming, en heeft vrijwillig ingestemd met de opsluiting op het toilet en wat erop volgde.

Het artikel is een column en geen feitelijke berichtgeving. Verder checken van de toiletsène, die door meerdere mensen gedetailleerd aan de journalist was verteld, was niet nodig. Dezelfde journalistieke behandeling als in feitelijke berichtgeving was niet aan de orde.

De column gaat ook niet over klaagster, maar over twee maten en gewichten in de advocatuur, meer bepaald het verschil in behandeling tussen ervaren, oudere advocaten en jonge stagiaires bij de Antwerpse balie. Daarmee sluit de column ook af. Een columnist maakt gebruik van situaties, in dit geval het worstensouper, en klaagster is inspiratie voor een personage voor bedenkingen over de Antwerpse advocatuur. De kritische beschouwingen zijn gestoeld op correcte feiten, die beeldrijk en met overdrijving zijn weergegeven. Dat is de stijl van de wekelijkse column, bij momenten cynisch absurd, met veel overdrijvingen zoals de vergelijking met de varkens van studentenclub Reuzegom. Het is ook eigen aan dit soort columns dat feiten en verzinsels door elkaar worden gehaald. De column wordt duidelijk als zodanig gepresenteerd, in een kader met een afwijkende lay-out.

Er is geen sprake van schending van de privacy of menselijke waardigheid, ook al zullen een aantal mensen aan de balie klaagster herkennen in de column. Maar ze wordt niet publiek te schande gemaakt.

Klaagster heeft zich op de ochtend van publicatie zelf geout als de betrokken stagiaire in de column. Ze heeft het op haar Instagrampagina The Toga Tales gezet, die voor iedereen toegankelijk is. De mannelijke advocaat is geen publiek figuur en zocht niet op dezelfde wijze het publieke forum op.

Klaagster bestijgt op Instagram het podium om zich bekend te maken met selfies en commentaren, met deels controversiële en voor een advocaat hoogst onconventionele posts. Sommige van de posts doen de wenkbrauwen fronsen in die mate dat degene die ze post erom

vraagt om in de column van de journalist terecht te komen, waarin hij vaak commentaar levert op advocaten die het voetlicht opzoeken op een manier die niet meteen strookt met de kiesheid en waardigheid van de advocatuur. De journalist heeft klaagster niet geïdentificeerd voor het grote publiek, terwijl hij dit had mogen doen gezien haar ambitie om veel volgers te verzamelen en zo ruime bekendheid te verwerven.

De gebeurtenissen op het worstensouper gingen als een lopend vuurtje rond aan de balie. Met haar gedrag op het souper en tot wat dat leidde, slaagde klaagster erin om bij diegenen die nog niet van haar gehoord zouden hebben, bekend te worden.

De journalist noemt klaagster in de column Parelkje. Dat is een bestaande voornaam en kan enkel voor de heel goede verstaander als een verwijzing naar haar voornaam worden begrepen. De vermelding Toga Tales is voor de lezer niet meer dan een titel die de journalist gebruikt om het voorval te benoemen, tenzij de lezer de Instagrampagina van klaagster volgt en weet dat die The Toga Tales heet. Enkel wie het verhaal in de wandelgangen op de rechtbank had opgevangen of wie een trouw volger van klaagster op Instagram is, kan de link leggen tussen klaagster en de stagiaire in de column.

Het opeisen van een toilet voor seksuele handelingen in een feestzaal met veel mensen overstijgt de private sfeer en er kan dus geen sprake zijn van schending van het privéleven. De journalist mag hierover schrijven en de vraag stellen of het gedrag van klaagster en de mannelijke advocaat strookt met de deontologie van advocaten en of de stafhouder niet behoort op te treden, waar dit in het verleden voor minder spectaculaire feiten wel gebeurd is. Die vraag is maatschappelijk relevant.

Wat de afwezigheid van wederhoor betreft, zijn de feiten wat ze zijn, wordt klaagster niet geïdentificeerd, en is het bieden van wederhoor niet nodig voor sarcastische columns. Geen enkele columnist neemt contact met de mensen over wie hij schrijft. De column was ook geen aanval op klaagster, maar ging over twee maten en twee gewichten bij de Antwerpse balie. Dat blijkt duidelijk uit de slotzinnen, waarin de journalist de vraag stelt wie de hardste tik op de vingers verdient, de stagiaire of de “gevestigde oude likkebaard”.

De journalist beklemtoont dat de column geoorloofd is, al zegt hij dat hij achteraf bekeken misschien beter niet zo’n jong iemand had laten opdraven, zeker niet als het om seksueel overschrijdend gedrag zou hebben gegaan. Deze bedenking is een opportuniteitsoverweging, met name de vraag of het nodig was om de column te schrijven. Maar dat betekent niet dat het niet geoorloofd zou zijn.

BESLISSING

De versies van klaagster en de journalist over de gebeurtenissen op het worstensouper van de Conferentie bij de Antwerpse balie lopen uiteen en de Raad kan zich niet uitspreken over het waarheidsgehalte van de feiten zoals die worden beschreven in de column en over ongegronde verdachtmakingen en beschuldigingen die daarmee gepaard zouden gaan.

Het betwiste artikel is een column. De column is naar vorm en inhoud duidelijk als zodanig herkenbaar. Dat feiten, overdrijvingen en (provocerende) meningen in een column door elkaar lopen, is eigen aan het genre.

Wat de ware toedracht van de feiten ook moge zijn, zowel seksuele handelingen in een toilet van een feestzaal met talrijke aanwezigen uit de beroepsgroep als seksueel grensoverschrijdend gedrag van een oudere, mannelijke advocaat tegenover een jonge vrouwelijke stagiaire, behoren niet tot de loutere privésfeer. De vraag over de manier waarop de stafhouder en de balie in dit verband omgaan met mogelijke inbreuken op de deontologie van de advocatuur is van maatschappelijk belang.

De journalist stelt in zijn column vragen bij het wel of niet optreden van de stafhouder naar aanleiding van het gedrag van de mannelijke advocaat van middelbare leeftijd en het gedrag van klaagster als jonge stagiaire. Daarmee uit hij geen ernstige beschuldigingen ten aanzien van klaagster, wat maakt dat wederhoor niet nodig was.

Klaagster is geen publiek figuur. Pareltje, een indirecte verwijzing naar haar voornaam, en de verwijzing naar The Toga Tales maken haar herkenbaar binnen haar professionele omgeving. De beschrijving van de toiletsène gaat over intieme, seksuele gedragingen. Gezien de identificeerbaarheid tast deze beschrijving het privéleven en de menselijke waardigheid van klaagster verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de publicatie. Dit strookt niet met artikel 23 en 24 van de Code.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat schending van het privéleven en de menselijke waardigheid betreft.
De klacht is ongegrond wat onderscheid tussen feiten en meningen en wederhoor betreft.
De Raad kan niet oordelen over het waarheidsgehalte van de beschreven toiletsène.

Brussel, 13 oktober 2022